

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum in eo fuerit ignorantia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

¶ Super Questionis quadragesimae articulum secundum.

ARTICVLVS II.

Vtrum in Christo fuerit fomes peccati.

AD SECVDNDVM sic procedit.

¶ Vt q̄ in Christo fuerit fomes peccati. Ab eodem. n. principio deriuatur fomes peccati, & passibilitas corporis siue mortalitas. Ex subtractione originalis iustitiae, per quam simul inferiores vires animae subdebantur rationi, & corpus animae: sed in Christo fuit passibilitas corporis & mortalitas. ergo etiam in eo fuit fomes peccati.

¶ 2 Præt. Sicut Dam. * dicit in 3. li. Beneplacito diuinae uoluntatis permittebatur caro Christi pati & operari quae propria sed proprium est carni, ut concupiscat delectabilia sibi. Cum igitur nihil aliud sit fomes, quam concupiscentia, ut dicitur in glo. Rom. 7. uidetur quod in Christo fuerit fomes peccati.

¶ 3 Præt. Ratione fomitis peccati, caro concupiscit aduersus spiritum, ut dicit Gal. 5. Sed tanto spiritus offenditur fortior & magis dignus corona, quanto magis superat hostem. i. concupiscentiam carnis, secundum illud 2. ad Tim. 2. Non coronabitur nisi qui legitime certauerit. Christus autem habuit fortissimum, & uictoriosissimum spiritum & maximam dignum corona, sicut illud Apoc. 6. Data est ei corona, & exiit uincens, ut uinceret. ut ergo q̄ in Christo maxime debuerit esse fomes peccati.

SED CONTRA est, qd dicit Matth. 1. Quod in ea natum est, de Spiritu sancto est: Spiritus sanctus excludit peccatum & inclinationem peccati, quae importatur nomine fomitis. ergo in Christo non fuit fomes peccati.

RESPON. Dicendum, q̄ sicut supra dictum est, * Christus perfectissime habuit gratiam & omnes uirtutes morales. Secundo, probatur conclusio principalis, quia uice defectus non est ordinabilis ad satisfaciendum: sed potius inclinatur ad contrarium satisfactioni. ergo non debuit assumi a Christo, Et patet sequela ex precedentibus.

¶ Occurrit hic dubium, quia secundum primam rationem in littera allatam, sequitur, quod non solum in Christo, sed etiam in puris hominibus puta Ioanne Baptista non fuerit fomes peccati, quia in ipso a principio fuerit uirtutes perfecta: non solum in habitu, ut sunt in pueris baptizatis, sed in exercitio, cum fuerit tantae perfectionis, ut iustitia appellatus sit, ut dicit Glo. in uer-

bo, iustitia, ubi scriptum est: Iustitia ante eum ambulabit.

¶ Ad hoc dicitur, quod differentia inter animam Christi & aliorum est, quod anima Christi est secundum quod erant animae in statu innocentiae, quantum ad elongationem a peccato: anima uero reliquorum quantumcumque; sanctificationum in utero, in hac uita sunt sicut anima hominis, qui incidit in latrones, & non solum spoliatus est gratis, sed uulneratus est in naturalibus. Et ideo in anima Christi secundum se sola naturalis inclinatio partis sensitiuae in bonum sibi consonum erat per uirtutem subiicientia perfectae rationi, ut nulla fomitis ratio maneret in eo: in alijs autem non solum est naturalis inclinatio partis sensitiuae in bonum sibi consonum, sed talis inclinatio est uulnerata. Et propterea non sufficit in alijs ad tollendum fomitem, perfectio uirtutis: sed specialis est opus gratiae, sic sanante, ut extinctus sit fomes peccati, qd soli beatae Virgini in hac uita concessum credimus. Non sequitur igitur ex processu litterae, quod perfectio uirtutis regulariter tollat fomitem, sed quod perfectio uirtutis in Christo inferi in ipso, non fuisse fomitem.

¶ AD SECVDNDVM dicendum, q̄ caro naturaliter concupiscit id, quod est sibi delectabile concupiscentia appetitus sensitiui: sed caro hois, qui est animal rationale, hoc concupiscit secundum modum & ordinem rationis, & hoc modo caro Christi concupiscentia appetitus sensitiui naturaliter appetebat escam & potum & omnium, & alia quae secundum ream rationem appetuntur, ut patet per Damas. * in 3. li. Ex hoc autem non sequitur, quod in Christo fuerit fomes peccati, qui importat concupiscentiam delectabilem, praeter ordinem rationis.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ fortitudo spiritus aliqualis ostenditur, ex hoc q̄ resistit concupiscentiae carnis sibi contrariantis: sed maior fortitudo spiritus ostenditur, si per eius uirtutem totaliter caro comprimatur, ne contra spiritum concupiscere possit. & ideo hoc cõpetebat Christo, cuius spiritus summum fortitudinis gradum attingerat. Et licet non sustinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis, sustinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi & diaboli, quos superando uictoriae coronam promeruit.

¶ AD SECVDNDVM dicendum, q̄ caro naturaliter concupiscit id, quod est sibi delectabile concupiscentia appetitus sensitiui: sed caro hois, qui est animal rationale, hoc concupiscit secundum modum & ordinem rationis, & hoc modo caro Christi concupiscentia appetitus sensitiui naturaliter appetebat escam & potum & omnium, & alia quae secundum ream rationem appetuntur, ut patet per Damas. * in 3. li. Ex hoc autem non sequitur, quod in Christo fuerit fomes peccati, qui importat concupiscentiam delectabilem, praeter ordinem rationis.

ARTICVLVS III.

Vtrum in Christo fuerit ignorantia.

AD TERTIVM sic proceditur.

¶ Videtur quod in Christo fuerit ignorantia. Illud enim uere fuit in Christo, quod sibi competit secundum humanam naturam, licet ei non competat secundum diuinam, sicut passio & mors: sed ignorantia conuenit Christo, secundum humanam naturam: dicit enim Damas. * in 3. lib. quod ignorantem & seruilem assumpsit naturam. ergo ignorantia uere fuit in Christo.

¶ 2 Præt. Aliquis dicit ignorans per notitiae defectum: sed aliqua notitia defuit Christo: dicit n.

¶ In corpore una est conclusio: In Christo non fuit ignorantia. Probatur, sicut in Christo fuit plenitudo gratiae & uirtutis, ita fuit plenitudo omnis scientiae, ergo sicut prima plenitudo excludit fomitem peccati, ita secunda excludit ignorantiam. ergo in Christo non fuit ignorantia prima consequentia. probatur, quia ignorantia opponitur plenitudini scientiae: secunda, quia non sunt fomes peccati in Christo.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ caro naturaliter concupiscit id, quod est sibi delectabile concupiscentia appetitus sensitiui: sed caro hois, qui est animal rationale, hoc concupiscit secundum modum & ordinem rationis, & hoc modo caro Christi concupiscentia appetitus sensitiui naturaliter appetebat escam & potum & omnium, & alia quae secundum ream rationem appetuntur, ut patet per Damas. * in 3. li. Ex hoc autem non sequitur, quod in Christo fuerit fomes peccati, qui importat concupiscentiam delectabilem, praeter ordinem rationis.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ fortitudo spiritus aliqualis ostenditur, ex hoc q̄ resistit concupiscentiae carnis sibi contrariantis: sed maior fortitudo spiritus ostenditur, si per eius uirtutem totaliter caro comprimatur, ne contra spiritum concupiscere possit. & ideo hoc cõpetebat Christo, cuius spiritus summum fortitudinis gradum attingerat. Et licet non sustinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis, sustinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi & diaboli, quos superando uictoriae coronam promeruit.

¶ Super Questionis quadragesimae articulum primum.

¶ Titulus clarus est.

¶ In corpore una est conclusio: In Christo non fuit ignorantia. Probatur, sicut in Christo fuit plenitudo gratiae & uirtutis, ita fuit plenitudo omnis scientiae, ergo sicut prima plenitudo excludit fomitem peccati, ita secunda excludit ignorantiam. ergo in Christo non fuit ignorantia prima consequentia. probatur, quia ignorantia opponitur plenitudini scientiae: secunda, quia non sunt fomes peccati in Christo.

¶ 2 Præt. Aliquis dicit ignorans per notitiae defectum: sed aliqua notitia defuit Christo: dicit n.

¶ In corpore una est conclusio: In Christo non fuit ignorantia. Probatur, sicut in Christo fuit plenitudo gratiae & uirtutis, ita fuit plenitudo omnis scientiae, ergo sicut prima plenitudo excludit fomitem peccati, ita secunda excludit ignorantiam. ergo in Christo non fuit ignorantia prima consequentia. probatur, quia ignorantia opponitur plenitudini scientiae: secunda, quia non sunt fomes peccati in Christo.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ fortitudo spiritus aliqualis ostenditur, ex hoc q̄ resistit concupiscentiae carnis sibi contrariantis: sed maior fortitudo spiritus ostenditur, si per eius uirtutem totaliter caro comprimatur, ne contra spiritum concupiscere possit. & ideo hoc cõpetebat Christo, cuius spiritus summum fortitudinis gradum attingerat. Et licet non sustinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis, sustinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi & diaboli, quos superando uictoriae coronam promeruit.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ fortitudo spiritus aliqualis ostenditur, ex hoc q̄ resistit concupiscentiae carnis sibi contrariantis: sed maior fortitudo spiritus ostenditur, si per eius uirtutem totaliter caro comprimatur, ne contra spiritum concupiscere possit. & ideo hoc cõpetebat Christo, cuius spiritus summum fortitudinis gradum attingerat. Et licet non sustinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis, sustinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi & diaboli, quos superando uictoriae coronam promeruit.

¶ AD TERTIVM dicendum, q̄ fortitudo spiritus aliqualis ostenditur, ex hoc q̄ resistit concupiscentiae carnis sibi contrariantis: sed maior fortitudo spiritus ostenditur, si per eius uirtutem totaliter caro comprimatur, ne contra spiritum concupiscere possit. & ideo hoc cõpetebat Christo, cuius spiritus summum fortitudinis gradum attingerat. Et licet non sustinuerit impugnationem interiorem ex parte fomitis, sustinuit tamen exteriorem impugnationem ex parte mundi & diaboli, quos superando uictoriae coronam promeruit.

Lib. 1. Eth. 6. vit. 109.

Lib. 3. orth. li. cap. 14.

3. dist. 17. ar. 1. q. 2. ad 5.

Lib. 3. orth. li. ca. 27. prin.

Tertia S. Thomae.

¶ In

In responsione ad tertium, adverte notitiam, quod dicitur expositionem uerborum Ista, q in litera ponitur, duae primae conueniunt in hoc, quod ly Antequam puer sciat, exponunt, antequam Deus fiat puer sciens, hoc est, antequam incarnetur habens matrem, & patrem putarium. In hoc n. sensu uerificata literalis expositio, quod rex Assyriorum auferret spolia ante incarnatione filij Dei, quam spiritualis, q filius Dei ante incarnationem innocuus saluaret populu suu.

Tertia autem post incarnatione exponit, quod ly Ante, dicat ordinem temporis, secundum etate infantilem Iesu Christi.

Ad primam ergo dicendum, quod natura a Christo assumpta potest dupliciter considerari. Vno modo, secundum rationem suae speciei, & secundum hoc dicitur Damascenus, eam esse ignorantem & ferulem. Vnde subdit, Nam serua quidem est hominis natura eius, qui fecit ipsam, Dei scilicet, & non habet futurorum cognitionem. Alio modo, potest considerari secundum id, quod habet ex unione ad hypostasim diuinam, ex qua habet plenitudinem scientiae & gratiae, secundum illud Ioan. 1. Vidimus eum quasi unigenitum a Patre, plenum gratiae & ueritatis. & hoc modo natura humana in Christo ignorantiam non habuit.

Ad secundam dicendum, quod Christus dicitur non nouisse peccatum, quia nesciuit per experientiam, sciuit autem per simplicem notitiam.

Ad tertiam dicendum, quod loquitur ibi propheta de scientia humana Christi. Dicit enim, Antequam sciat puer, secundum humanitatem, uocare patrem suum, scilicet Ioseph (qui pater eius fuit putarius) & matrem suam, scilicet Mariam, auferret fortitudo Damasci: quod non est sic intelligendum, quasi aliquando fuerit homo, & hoc nesciuerit: sed antequam sciat, id est, antequam fiat homo scientiam habens humanam, auferretur, uel ad literam, fortitudo Damasci, & spolia Samariae, per regem Assyriorum: uel spiritualiter, quia nondum natus, populum suum sola inuocatione saluabit, ut glo. Hic ibi exponit Augustinus, tamen in sermo. de Epi. dicit, hoc esse completum in adoratione Magorum. Ait enim, Antequam per humanam carnem humana uerba proferret, accepit uirtutem Damasci, scilicet diuitias, in quibus Damascus praesumebat: in diuitijs autem principatus, auro defertur. Spolia uero Samariae idem ipsi erant: Samaria namque pro idolatria ponitur: illic enim populus ad idola colenda conuersus est. Haec igitur prima spolia puer idolatriae detrahit. Et secundum hoc intelligitur, antequam sciat, id est, antequam ostendat se scire.

2.7. art. 9. & 9.9. art. 1.

Esse citato in arg. 1.

Hier. ibi. 1. y. Aug. in serm. 4. qui est. 12. in ordine ante med. to. 10.

Apostolus. 2. ad Corinth. 5. Eum qui non nouit peccatum, pro nobis peccatum fecit. ergo in Christo fuit ignorantia.

Prater ista dicitur, Antequam sciat puer uocare patrem suum, & matrem suam, auferretur fortitudo Damasci. Puer autem ille est Christus. ergo in Christo fuit aliquarum rerum ignorantia.

SED CONTRA, Ignorantia per ignorantiam non tollitur. Christus autem ad hoc uenit, ut ignorantias nostras auferret: uenit enim, ut illuminaret his, qui in tenebris, & in umbra mortis sedent. ergo in Christo ignorantia non fuit.

RESPON. Dicendum, quod sicut in Christo fuit plenitudo gratiae & uirtutis, ita in ipso fuit plenitudo omnis scientiae, ut ex praemis factis patet. Sicut autem in Christo plenitudo gratiae, & uirtutis excludit fomitem peccati, ita plenitudo scientiae excludit ignorantiam, quae scientiae opponitur. Vnde, sicut in Christo non fuit fomes peccati, ita non fuit in eo ignorantia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod natura a Christo assumpta potest dupliciter considerari. Vno modo, secundum rationem suae speciei, & secundum hoc dicitur Damascenus, eam esse ignorantem & ferulem. Vnde subdit, Nam serua quidem est hominis natura eius, qui fecit ipsam, Dei scilicet, & non habet futurorum cognitionem. Alio modo, potest considerari secundum id, quod habet ex unione ad hypostasim diuinam, ex qua habet plenitudinem scientiae & gratiae, secundum illud Ioan. 1. Vidimus eum quasi unigenitum a Patre, plenum gratiae & ueritatis. & hoc modo natura humana in Christo ignorantiam non habuit.

AD SECUNDM dicendum, quod Christus dicitur non nouisse peccatum, quia nesciuit per experientiam, sciuit autem per simplicem notitiam.

AD TERTIVM dicendum, quod loquitur ibi propheta de scientia humana Christi. Dicit enim, Antequam sciat puer, secundum humanitatem, uocare patrem suum, scilicet Ioseph (qui pater eius fuit putarius) & matrem suam, scilicet Mariam, auferret fortitudo Damasci: quod non est sic intelligendum, quasi aliquando fuerit homo, & hoc nesciuerit: sed antequam sciat, id est, antequam fiat homo scientiam habens humanam, auferretur, uel ad literam, fortitudo Damasci, & spolia Samariae, per regem Assyriorum: uel spiritualiter, quia nondum natus, populum suum sola inuocatione saluabit, ut glo. Hic ibi exponit Augustinus, tamen in sermo. de Epi. dicit, hoc esse completum in adoratione Magorum. Ait enim, Antequam per humanam carnem humana uerba proferret, accepit uirtutem Damasci, scilicet diuitias, in quibus Damascus praesumebat: in diuitijs autem principatus, auro defertur. Spolia uero Samariae idem ipsi erant: Samaria namque pro idolatria ponitur: illic enim populus ad idola colenda conuersus est. Haec igitur prima spolia puer idolatriae detrahit. Et secundum hoc intelligitur, antequam sciat, id est, antequam ostendat se scire.

ARTICVLVS IIII. Vtrum anima Christi fuerit passibilis.

AD QVARTVM sic procedit. Videtur, quod anima Christi non fuerit passibilis. Nihil in patitur nisi a fortiori, quia agens praestantius est patiente, ut patet per Aug. 12. super Genes. ad litteram, & per Philot. de anima: sed nulla creatura fuit praestantior, quam anima Christi, ergo anima Christi non potuit ab aliqua creatura pati, & ita non fuit passibilis. frustra enim in ea fuisset potentia pati, si a nullo potuisset.

Prater ista dicitur, de Tusculanis questionibus dicitur, quod passiones animae sunt quaedam egredientes: sed in anima Christi non fuit aliqua aegritudo, nam aegritudo animae sequitur peccatum, ut patet per illud Psalm. 40. Sana animam meam, quia peccatum tibi, ergo in Christo non fuerunt animae passiones.

Prater ista dicitur, quod passiones animae sunt in eadem esse cum fortiori peccati, unde & Apostolus Rom. 7. uocat eas passiones peccatorum: sed in Christo non fuit fomes peccati, ut supra dictum est. Ergo uel non fuerint in eo animae passiones, & ita anima Christi non fuit passibilis.

SED CONTRA est, quod in Psalm. 78. dicitur ex persona Christi, Repleta est malis anima mea: non quidem peccatis, sed humanis malis. id est, ut supra dicitur, ibi exponit. Sic ergo anima Christi fuit passibilis.

RESPON. Dicendum, quod animam in corpore constitutam dupliciter contingit pati. Vno modo, passione corporali: alio modo, passione animali. Passione quidem corporali patitur per corporis lesionem. Cum enim anima sit forma corporis, consequens est, quod unum sit esse animae & corporis: & id corpore perturbato per aliquam corpoream passionem, necesse est, quod anima per accidens perturbetur. quantum ad esse, quod habet in corpore. Quia igitur corpus Christi fuit passibile, & mortale (ut supra habitum est) necesse fuit, ut etiam eius anima hoc modo passibilis esset. Passione autem animali patitur anima secundum operationem, quae uel est propria animae, uel principatus est animae, quae corporis. Et quis est secundum intelligere & sentire dicitur hoc modo anima aliquid pati, tamen sicut in secunda parte dictum est, propriissime dicuntur passiones animae, affectiones appetitus sensitui, quae

Super Questionis quintadecima articulum quartum.

In uilo passibilis, ut sonat, siue da est.

In corpore articuli duo sunt. Primo respondetur quod siue euado, declaratur responsio.

Quo ad primam, primo distinguitur de passione animae conueniente corpori, uel corporali, uel animal.

Secundo, declaratur terminus primus, quod scilicet est animae passio corporalis.

Tertio, respondetur secundum talem passionem, quod siue una conclusio: Anima Christi fuit passibilis passione corporali.

Probat: corpus Christi fuit passibilis, & mortale, ergo necesse fuit animam esse passibilem. Patet conuenientia ex terminis declaratis.

Quarto, declaratur aliter terminus, quod scilicet est anima passio animalis, & hic distinguitur, uel proprie uel propriissime.

Quinto, respondetur iuxta talem passionem, quod siue una conclusio: Anima Christi fuit passibilis passione animalis. Probat: Affectus appetitus sensitui fuerunt in Christo, ergo Antecedens probatur dupliciter, primo, quia primus ad naturam hominis secundo, auctoritate Augustini.

Quo ad secundum, declaratur secunda conclusio responsionis, quae qualiter, & quales fuerint passiones animales in Christo, Et ponitur triplex differentia secundum triplicem modum, quo deordinantur passiones uel ex parte obiecti, uel principii, uel effectus: ita quod summa differentia consistit inter passiones esse ordinatas, uel inordinatas. Et ille quidem in hoc proposito uocantur passiones, istae autem propalpassiones. Et ideo cum de Domino Iesu Christo sermo est (ne cuiusquam aures offendant) animales passiones negamus: pro passiones autem asserimus in Christo fuisse, Hieronymum imitantem,

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.

lib. 14. partim medium mo. 3.